13.9.2019

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi
jenni.oksanen@vm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VM097:00/2019

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI TUPAKKAVEROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Päivittäistavarakauppa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. Päivittäistavarakauppa ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Päivittäistavarakauppa ry vastustaa esitettyjä veronkorotuksia. Tupakan verotus Suomessa on jo nykyisin erittäin korkea verrattuna Viroon ja erityisesti Venäjään. Tupakkaveroa on lisäksi korotettu viimeisten vuosien aikana puolivuosittain, viimeksi heinäkuun 2019 alusta. Esitettyjen, kokonaisuutena huomattavan suurien, korotuksien seurauksena tupakkatuotteiden hintaerot Suomessa ja Suomen lähialueilla kasvaisivat entisestään, mikä lisäisi salakuljetusta ja matkustajatuontia sekä niihin liittyvää laitonta myyntiä ja välittämistä kotimaassa. Tämä ei ole linjassa hallitusohjelmassa esitettyjen harmaan talouden torjuntapyrkimysten kanssa.

Arvioitaessa veronkorotusten tehokkuutta terveyspoliittisin perustein tupakan kokonaiskulutuksen vähentämisen keinona on syytä muistaa, että matkustajatuonnin ja salakuljetuksen osuuden muutoksia kokonaiskulutuksesta on erittäin vaikea ennakoida ja arvioida. Tupakan myynnin siirtyessä suomalaisista päivittäistavarakaupoista laittomiin lähteisiin poistuu samalla laillisesti toimivan vähittäiskaupan tarjoama tehokas ikärajavalvonta. Matkustajatuonnin ja salakuljetuksen osalta valtio jää myös ilman verotuloja, mutta terveyshaitat jäävät sen kannettaviksi.

Esitysluonnoksessa on hyvin todettu kaavailtujen korotusten ja muutosten vaikutusten arvioinnin vaikeutta. Edellisellä hallituskaudella jo tehtyjen veronkorotusten vaikutukset ovat nekin vielä osittain arvioita, ja vaikutukset näkyvät joka tapauksessa viiveellä.

Kaikki kulutukseen kohdistettavat verot heikentävät suoraan kuluttajien ostovoimaa, mikä puolestaan heijastuu kaupan alan mahdollisuuksiin työllistää ja luoda talouskasvua. Tilanne korostuu etenkin pienissä kaupoissa ja kioskeissa, joissa tupakan myynnin osuus liikevaihdosta on suhteellisesti suuremmassa asemassa isompiin kaupan yksikköihin verrattuna.

Päivittäistavarakauppa ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki • PL 340, 00131 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • Faksi (09) 1728 6120
etunimi.sukunimi@pty.fi • www.pty.fi

13.9.2019

Esityksen mukaan savukkeiden, sikareiden ja pikkusikareiden, piippu- ja savuketupakan sekä savukkeiksi käärittävän hienoksi leikattavan tupakan veroa korotettaisiin keskimäärin 14 prosenttia kahden vuoden aikana. Veronkorotus ehdotetaan toteutettavaksi ainoastaan yksikköperusteista veroa korottamalla, vaikka verorakenne sisältää arvoon-, yksikköön- ja vähimmäisveroon perustuvat elementit. Tupakkaverotus painottuu jo nykyisin huomattavassa määrin yksikköperusteiseen verotukseen, mitä kehitystä ehdotetuilla korotuksilla vahvistettaisiin entisestään. Muutoksella suosittaisiin kalliimpia savukkeita, joiden markkinat ovat Suomessa muutenkin keskittyneet. Samalla vahvasti yksikköperusteinen veromalli aiheuttaa hinnannousua erityisesti halvoille savukkeille, mikä voi johtaa huomattavaan matkustajatuonnin sekä harmaatuonnin lisääntymiseen lieveilmiöineen. Suuntaa ei voida missään nimessä pitää toivottavana.

Sähkösavukenesteiden verotusta ei ehdoteta korotettavaksi, jotta varmistetaan niiden kulutuksen siirtyminen Internet-kaupan sijaan verotuksen piiriin. Päivittäistavarakauppa ry pitää ratkaisua oikean suuntaisena. Savukkeiden ja sikareiden erisuuruiset korotukset sen sijaan herättävät ihmetystä.

Päivittäistavarakauppa ry pitää mahdollisena sitä, ettei valtion tupakkaverotulot kasva esityksessä esitetyllä tavalla. Riippuvuutta aiheuttavan tuotteen veroja ei ole mahdollista korottaa loputtomasti ilman lieveilmiöitä. Suuret veronkorotukset saattavatkin siirtää kulutusta tilastoidusta tilastoimattomaan, jolloin verokertymä jää arvioitua pienemmäksi, tupakoinnista aiheutuvien haittojen ja kustannusten jäädessä silti Suomen kannettaviksi.

Mikäli esitettyihin veronkorotuksiin kuitenkin päädytään, haluaa Päivittäistavarakauppa ry korostaa, että kaupan toimijoiden kannalta esitetty malli, jossa korotuksia tehdään puolivuosittain, aiheuttaa merkittävää hallinnollista taakkaa, kun aikaa vievä hinnoitteluprosessi ja tietojärjestelmämuutokset joudutaan toteuttamaan useita kertoja kahden vuoden aikana.

Verotulojen kertymisen kannalta ongelmallista on myös nykyisin mahdollinen tuotteiden varastointi, joka siirtää verotulojen kertymistä ja vaikeuttaa vaikutusten arviointia. Päivittäistavarakauppa ry:n näkemyksen mukaan tulisi pohtia, voitaisiinko teollisuudelle ja tukkukaupalle asettaa toimitusaikarajat vanhan verokannan tuotteille. Vähittäiskaupalle tulee kuitenkin jatkossakin sallia muutostilanteissa mahdollisuus myydä kaikki varastossa olevat tupakkatuotteet loppuun.

Kunnioittavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Kari Luoto
Toimitusjohtaja

Tea Taivalkoski
Lakimies

Päivittäistavarakauppa ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki • PL 340, 00131 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • Faksi (09) 1728 6120
etunimi.sukunimi@pty.fi • www.pty.fi